

Dialog z przyrodą – konieczny i niemożliwy? *Milczenie roślin* Wisławy Szymborskiej. Scenariusz zajęć z języka polskiego

Na lekcji przeprowadzona zostanie analiza i interpretacja utworu *Milczenie roślin* Wisławy Szymborskiej. Będzie to okazja do rozmowy z uczniami i uczennicami na temat stosunku człowieka do natury oraz poszukiwania przyczyn kryzysu klimatycznego. Zostanie przywołany krótki fragment z wykładu noblowskiego Olgi Tokarczuk *Czuły narrator*. Lekcja przeznaczona jest dla uczniów klas VII i VIII szkoły podstawowej. Konspekt powstał z okazji Festiwalu Conrada 2021.

Autorką scenariusza jest **Katarzyna Długosz Adamska** – absolwentka teatrologii na Uniwersytecie Jagiellońskim, polonistka ze Szkoły Podstawowej nr 36 w Krakowie, nauczycielka dyplomowana.

Temat: Dialog z przyrodą – konieczny i niemożliwy? *Milczenie roślin* Wisławy Szymborskiej

Przygotowanie: Katarzyna Długosz Adamska

Etap edukacyjny: VII i VIII klasa szkoły podstawowej

Przedmiot: język polski

Przewidziany czas trwania zajęć: 45 minut

Cele:

- umiejętność dokonania analizy utworu poetyckiego Wisławy Szymborskiej;
- wzbudzenie refleksji na temat kryzysu klimatycznego;
- kształcenie umiejętności krytycznego myślenia, formułowania opinii.

Związek z podstawą programową:

Wymagania ogólne i szczegółowe: I.1.9, I.1.7, I.1.11, III.1.7, IV.1.8, V.13 – teksty kultury: wybrane wiersze następujących: (...) Wisława Szymborska.

Metody i formy pracy: praca z tekstem, pogadanka, dyskusja, praca indywidualna.

Środki dydaktyczne i materiały:

- tekst wiersza W. Szymborskiej *Milczenie roślin*;
- tekst wykładu noblowskiego O. Tokarczuk *Czuły narrator* (można skorzystać ze strony [„The Nobel Prize”](#), dostęp: wrzesień 2022);
- karty pracy (załącznik nr 1 i nr 2);
- plansza ze zdjęciami roślin:
 - a. niezapominajki (można wykorzystać zdjęcie ze strony [„Twój Ogródek”](#), dostęp: wrzesień 2022);
 - b. jemioly (źródło zdjęcia: [KLIK](#), dostęp: wrzesień 2022);
 - c. jałowca (źródło zdjęcia: strona [„Zielony ogródek”](#), CC BY 2.5, dostęp: wrzesień 2022);
 - d. wrzosu (źródło zdjęcia: [KLIK](#), dostęp: wrzesień 2022);
 - e. przylaszczki (źródło zdjęcia: strona [„Ekologia.pl”](#), dostęp: wrzesień 2022);
 - f. łopianu (źródło zdjęcia: strona [„Manutea”](#), dostęp: wrzesień 2022);
 - g. klonu (źródło zdjęcia: [KLIK](#), dostęp: wrzesień 2022).

Organizatorzy:

INSTYTUCJA
KULTURY
MIASTA
KRAKOWA

kbf:
operator programu

KRAKOW
UNESCO CITY
OF LITERATURE

FUNDACJA
TYGODNIKA
POWSZECHNEGO

Dofinansowanie:

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Dofinansowano ze środków
Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego
pochodzących z Funduszu
Promocji Kultury

Przebieg zajęć
Wprowadzenie

- Wyświetlenie przez nauczyciela planszy, na której umieszczono zdjęcia siedmiu roślin (klon, łopian, przylaszczyka, wrzos, jałowiec, jemięta, niezapominajka). Krótkie wyjaśnienie, co jest na zdjęciach.
- Rozdanie uczniom karteczek. Każdy otrzymuje nazwę i krótką prezentację jednej rośliny (zał. nr 1). Zadanie polega na napisaniu kilkuzdaniowej wypowiedzi, którą wylosowana przez ucznia roślina skieruje do człowieka.
- Uczniowie prezentują wyniki swojej pracy. Najprawdopodobniej pojawią się wypowiedzi o niewłaściwym traktowaniu przyrody przez człowieka.

Część właściwa

- Podanie tematu lekcji oraz informacja, co będzie przedmiotem pracy na zajęciach.
Temat: Dialog z przyrodą – konieczny i niemożliwy? *Milczenie roślin* Wisławy Szymborskiej
- Zapoznanie uczniów z tekstem W. Szymborskiej *Milczenie roślin*. Głośna i cicha lektura wiersza, ewentualne wyjaśnienie niezrozumiałych słów. Można wykorzystać nagranie recytacji wiersza w wykonaniu autorki dostępne na kanale YouTube: [KLIK](#).
- Rozmowa na temat wiersza:
 - Kim jest podmiot liryczny?
 - Do kogo się zwraca? (trzeba wskazać fragmenty, które pozwalają rozpoznać adresata)
 - Jaki jest stosunek człowieka do roślin?
 - Co znaczy, że podróż jest wspólna?
 - Jaki jest stosunek roślin do człowieka?
- Notatkę można zapisać w formie tabeli (zał. nr 2).

Stosunek człowieka do roślin	ciekawość, chęć poznania, nadawanie nazw, odczuwanie pewnej wyższości nad światem roślin
Wspólna podróż	istnienie dzięki Słońcu, podleganie tym samym prawom, rozwój, niemożność poznania i zrozumienia wszystkiego, wspólne życie na Ziemi, równość
Stosunek roślin do człowieka	brak zainteresowania

Organizatorzy:

 INSTYTUCJA
KULTURY
MIASTA
KRAKOWA

kbf:
operator programu

 KRAKOW
UNESCO CITY
OF LITERATURE

 FUNDACJA
TYGODNIKA
POWSZECHNEGO

Dofinansowanie:

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego**

 Dofinansowano ze środków
Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego
pochodzących z Funduszu
Promocji Kultury

Człowiek jest przekonany, że znajduje się w centrum świata, tymczasem to wcale nie musi być prawda.

- Jakie jest zakończenie utworu? Dlaczego rozmowa jest niemożliwa?
- Żyjemy w pośpiechu, nie zwracamy uwagi na świat roślin, naturę.
- Przytoczenie fragmentu wykładu noblowskiego Olgi Tokarczuk *Czuły narrator*, który może być rozwinięciem ostatniej myśli z wiersza.

Chciwość, brak szacunku do natury, egoizm, brak wyobraźni, niekończące się współzawodnictwo, brak odpowiedzialności sprowadziły świat do statusu przedmiotu, który można ciąć na kawałki, używać i niszczyć.

- Dlaczego rozmowa jest konieczna?
- Świat znajduje się w stanie kryzysu klimatycznego.

Zakończenie

- Umieszczenie przez nauczyciela w trzech miejscach sali kartek, na których jest napisane: „Zgadzam się”, „Nie zgadzam się”, „Trudno powiedzieć”. Przeczytanie zdania: „Mam realny wpływ na to, co dzieje się ze światem”.
- Uczniowie ustawiają się przy kartkach, których treść jest zgodna z ich poglądami. Uzasadniają swoje zdanie.
- Na koniec zajęć można przeczytać ostatnie zdanie z wykładu Olgi Tokarczuk:

Dlatego wierzę, że muszę opowiadać tak, jakby świat był żywą, nieustannie stawającą się na naszych oczach jednością, a my jego – jednocześnie małą i potężną – częścią.

Organizatorzy:

INSTYTUCJA
KULTURY
MIASTA
KRAKOWA

kbf:
operator programu

KRAKOW
UNESCO CITY
OF LITERATURE

FUNDACJA
TYGODNIKA
POWSZECHNEGO

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Dofinansowano ze środków
Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego
pochodzących z Funduszu
Promocji Kultury

Załącznik nr 1

Jestem niezapominajka . W Polsce obchodzę swoje święto 15 maja.	Jestem jemiola . Chociaż nazywają mnie pasożytem, przynoszę szczęście na Nowy Rok.
Jestem jałowiec . Jestem najbardziej rozpowszechnionym na Ziemi przedstawicielem iglastych.	Jestem wrzos . Moje białe kwiaty są ozdobą weselną w Szkocji.
Jestem przylaszczka . Posiadam magiczne właściwości, gwarantuję kobietom miłość mężczyzny.	Jestem łopian . Mam szerokie zastosowanie lecznicze.
Jestem klon . Jestem symbolem narodowym Kanady.	

Organizatorzy:

 INSTYTUCJA
KULTURY
MIASTA
KRAKOWA

kbf:
operator programu

 KRAKOW
UNESCO CITY
OF LITERATURE

 FUNDACJA
TYGODNIKA
POWSZECHNEGO

Dofinansowanie:

 Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

 Dofinansowano ze środków
Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego
pochodzących z Funduszu
Promocji Kultury

Załącznik nr 2

Stosunek człowieka do roślin	
Wspólna podróż	
Stosunek roślin do człowieka	

Organizatorzy:

INSTYTUCJA
KULTURY
MIASTA
KRAKOWA**kbf:**
operator programu KRAKÓW
UNESCO CITY
OF LITERATUREFUNDACJA
TYGODNIKA
POWSZECHNEGO**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego**Dofinansowano ze środków
Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego
pochodzących z Funduszu
Promocji Kultury